

จากยุทธศาสตร์การพัฒนาคณะผู้สังคมนักการเรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างยั่งยืน (แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 (พ.ศ. 2555 – 2559) ให้ความสำคัญกับการพัฒนาคุณภาพคนไทยทุกช่วงวัยให้มีภูมิคุ้มกัน เพื่อเข้าสู่สังคมแห่งการเรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างยั่งยืน ให้มีความพร้อมทั้งด้านร่างกายที่สมบูรณ์แข็งแรงมีสติปัญญาที่รอบรู้ มีจิตใจที่สำนึกในคุณธรรมจริยธรรมมีความเพียรรู้คุณค่าความเป็นไทย มีโอกาสและสามารถเรียนรู้ตลอดชีวิตควบคู่กับการเสริมสร้างสภาพแวดล้อมในสังคมและสถาบันทางสังคมให้เข้มแข็ง เอื้อต่อการพัฒนาคณะ รวมทั้งส่งเสริมการพัฒนาชุมชนท้องถิ่นให้เข้มแข็ง สามารถสร้างภูมิคุ้มกันให้คนในชุมชน เป็นพลังทางสังคมในการพัฒนาประเทศรวมถึงการส่งเสริมให้ทุกภาคส่วนนำค่านิยมและวัฒนธรรมที่ดีงามของไทยเป็นฐาน ในการพัฒนาคณะและสังคม การเสริมสร้างความเข้มแข็งของการบ่มเพาะให้คนมีศีลธรรมคุณธรรมจริยธรรมในวิถีชีวิต พื้นฟูวัฒนธรรมที่ดีและนำคุณค่าอันดีงามของครอบครัวไทย อาทิ ความเอื้ออาทรและการเป็นเครือญาติมาใช้ในวิถีชีวิตควบคู่กับการปลูกฝังศีลธรรม คุณธรรมจริยธรรม เพื่อถ่ายทอดให้รู้จักการใช้ปัญญาในทางที่ถูกต้องและมีจิตสำนึกในการเฝ้าระวังทางวัฒนธรรมที่จะมีผลกระทบต่อการเบี่ยงเบนทางวัฒนธรรม (คณะอนุกรรมการขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียง. 2554 : 63 – 65) ตลอดจนการปลูกฝังศีลธรรม คุณธรรมจริยธรรมเพื่อถ่ายทอดให้รู้จักการใช้ปัญญาเป็นพลังทางสังคมที่สอดคล้องกับยุทธศาสตร์การสร้างความเป็นธรรมในสังคม

สืบเนื่องจากนโยบายแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 (พ.ศ. 2555 – 2559 : 70) เพื่อมุ่งสร้างภูมิคุ้มกันทางสังคมตั้งแต่ระดับปัจเจกครอบครัวและชุมชน ให้เป็นสังคมที่มีคุณภาพการเสริมสร้างพลังให้ทุกภาคส่วนสามารถเพิ่มทางเลือกการดำเนินชีวิตในสังคมและสร้างการมีส่วนร่วมในเชิงเศรษฐกิจสังคมและการเมืองได้อย่างมีคุณค่าและศักดิ์ศรี เสริมสร้างพลังทางสังคมให้ทุกคนสามารถแสดงออกทางความคิดอย่างสร้างสรรค์ โดยเรียนรู้เข้าใจและปฏิบัติหน้าที่ความรับผิดชอบมีค่านิยมไม่ยอมรับการกระทำผิดและการคอร์รัปชัน ส่งเสริมการเปิดพื้นที่ในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และแสดงความคิดเห็นที่แตกต่างในทางสร้างสรรค์และการเข้ามีส่วนร่วมในองค์กร เพื่อการพัฒนาในระดับต่าง ๆ รวมทั้งการสร้างโอกาสการมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ของกลุ่มเยาวชน นิสิต นักศึกษา ข้าราชการ สร้างค่านิยมใหม่ที่ยอมรับร่วมกันบนฐานของความไว้วางใจและเกื้อกูลกันในสังคมทางด้านศีลธรรม โดยการเสริมสร้างทุนทางสังคมและความสัมพันธ์ของคนในสังคมนอกจากนี้ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 (2554 : 66) การเสริมสร้างให้ชุมชนมีการรวมตัวอย่างเข้มแข็งมาร่วมคิดร่วมเรียนรู้สู่การปฏิบัติ มีกระบวนการเรียนรู้และการจัดองค์

ความรู้ในรูปแบบที่หลากหลายตามภูมิสังคมที่เหมาะสม สอดรับกับการดำเนินชีวิตบนฐาน ทรัพยากร ภูมิปัญญา และวิถีวัฒนธรรมชุมชน ด้วยความรอบคอบและระมัดระวัง มีคุณธรรม จริยธรรม มีความรักความเอื้ออาทร มีความสามัคคี เสียสละ และมีความมุ่งมั่นที่จะพัฒนา ตนเองและผู้อื่น

จากแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับดังกล่าว แสดงให้เห็นได้ว่าการ พัฒนาชุมชนและท้องถิ่นของสังคมไทยนั้น หากได้มีการจัดกระบวนการเรียนรู้เพื่อให้เกิดองค์ ความรู้ทางศิลปกรรมอย่างสร้างสรรค์ สอดรับกับการดำเนินชีวิต ภูมิปัญญาและวิถีวัฒนธรรม ทั้งนี้โดยการนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มาเป็นหลักในการออกแบบกิจกรรมการ เรียนรู้ร่วมกันของคนภายในและภายนอกชุมชน โดยมุ่งความสุขที่เกิดจาก ความสมดุล ความ พอประมาณอย่างมีเหตุผลและมีภูมิคุ้มกันที่ดี อีกทั้งให้โอกาสแก่คนภายในชุมชนและภายนอก ชุมชน ได้มีส่วนร่วมในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของตนเองและผู้อื่นด้วยความเกื้อกูลกัน จะเป็น หนทางในการส่งเสริมการพัฒนาชุมชนท้องถิ่นให้มีความเข้มแข็ง สร้างภูมิคุ้มกันให้แก่ชุมชน อีกทั้งจะเป็นการส่งเสริมให้สถาบันทางสังคมมีความเข้มแข็ง และเป็นพลังต่อการพัฒนา ประเทศในลำดับต่อไป

ตำบลท่าสองคอน อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม เป็นชุมชนแห่งหนึ่งที่เปิดรับการ พัฒนาทั้งด้านเศรษฐกิจ การเมือง สังคม และวัฒนธรรม เนื่องจากเป็นชุมชนชนบทอยู่ห่าง ตัวเมืองมหาสารคาม เพียง 7 กิโลเมตร ซึ่งแต่เดิมนั้นเป็นชุมชนชนบทที่ใช้ชีวิตแบบยึดถือตาม แนวทางของพระพุทธศาสนาเป็นหลัก และยึดศีล 5 ตลอดทั้งใช้ขนบธรรมเนียมประเพณีในการ ประกอบอาชีพ ให้ความเคารพต่อผู้อาวุโส และพระสงฆ์ จึงทำให้สังคมในตำบลท่าสองคอน มีความสุข แต่เมื่อสังคมของตำบลท่าสองคอนได้รับผลพวงมาจากแผนพัฒนาเศรษฐกิจและ สังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 1 - 7 ก็ทำให้สังคมตำบลท่าสองคอน มีลักษณะใกล้เคียงความเป็นเมือง (Urbanization) ค่อนข้างสูง เมื่อความเป็นเมืองขยายตัวจึงเป็นเหตุผลสำคัญที่นำพา ตำบลท่าสอง คอนเข้าสู่กระแสโลกาภิวัตน์ และต้องเผชิญวิกฤตต่าง ๆ หลายด้าน อาทิ ด้านสิ่งแวดล้อม และ ปัญหาสังคม วิกฤตต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นล้วนโยงใยถึงกันเป็นลูกโซ่ เป็นปัจจัยเกี่ยวพันซึ่งกันและกัน เมื่อเกิดวิกฤตขึ้นในด้านใดด้านหนึ่งของชุมชน นั้นหมายความว่า ผลพวงจากวิกฤตนั้นย่อม กระทบต่อระบบในชุมชนนั้นด้วย โดยได้รับค่านิยมต่าง ๆ ที่เป็นสังคมเมืองเข้ามาทำให้สังคม ในหมู่บ้านได้เปลี่ยนไป ลูกหลานก็ย้ายถิ่นฐานไปประกอบอาชีพในถิ่นอื่น สังคมเมืองได้เริ่ม เข้ามาสู่ตำบลท่าสองคอน จึงได้กลายเป็นสังคมกึ่งชนบทกึ่งสังคมเมือง ศิลปกรรมได้เริ่มเลือน หายไปเนื่องจากผู้คนค้นหาเลี้ยงชีพไม่มีเวลาดูแลบุตรหลานไม่มีเวลามารักษาติดตาม

ประเพณีที่เคยปฏิบัติมา มีปัญหาเกิดขึ้นต่าง ๆ มากมาย เช่น ปัญหาครอบครัวจากการดื่มสุรา วัยรุ่นห่างศีลธรรม ปัญหายาเสพติด และปัญหาทะเลาะวิวาท เป็นต้น (ประเคน รัตนพรธนา ปกิเนกวิทยา. 2541 : 15)

ในท่ามกลางวิกฤตเหล่านี้ วัดขุนพรหมคำริ ซึ่งเป็นวัดประจำชุมชนได้ตระหนักถึง วิกฤตต่าง ๆ ดังกล่าวจึงได้จัดโครงการทางพุทธศาสนา โดยมีเป้าหมายเพื่อส่งเสริมให้ ประชาชนและทุกภาคส่วน ได้นำค่านิยมและวัฒนธรรมที่ดีงามของไทยเป็นฐานในการพัฒนา ตนและสังคม มีโครงการเสริมสร้างความเข้มแข็งของการบ่มเพาะให้คนมีศีลธรรม คุณธรรม จริยธรรม ในวิถีชีวิตฟื้นฟูวัฒนธรรมที่ดี และนำคุณค่าอันดีงามของครอบครัวไทย อาทิ ความเอื้ออาทรและการเป็นเครือญาติมาใช้ในวิถีชีวิต ควบคู่กับการปลูกฝังศีลธรรมคุณธรรม จริยธรรมเพื่อถ่ายทอดให้รู้จักการใช้ปัญญาในทางที่ถูกต้อง และมีจิตสำนึกในการเฝ้าระวัง ทางวัฒนธรรมที่จะมีผลกระทบต่อการเบี่ยงเบนทางวัฒนธรรม ซึ่งในปัจจุบัน วัดขุนพรหมคำริ ได้รับคัดเลือกให้เป็นวัดใน โครงการวัดวิถีพุทธเฉลิมพระเกียรติ เป็นวัดหนึ่งในจำนวนหนึ่งร้อย ยี่สิบวัดทั่วประเทศ ทั้งนี้โดยมีกิจกรรมนำพาพุทธศาสนิกชนได้ทำวัตรสวดมนต์ ปฏิบัติธรรม ฟังธรรมทุกวันอาทิตย์ รวมถึงการจัดบรรยายธรรมแก่เยาวชนและประชาชนทั่วไป ซึ่งผลของ การดำเนินกิจกรรมที่ผ่านมานั้น วัดขุนพรหมคำริสามารถนำพาพุทธศาสนิกชนทุกเพศทุกวัย เข้าร่วมโครงการปฏิบัติธรรมกันอย่างมากมาย อีกทั้งได้รับมอบเกียรติบัตรในโครงการส่งเสริม คุณธรรมจริยธรรม และความมั่นคงแห่งสถาบัน ชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์จากสมเด็จพระสังฆราช ในปี พ.ศ. 2552 และอื่น ๆ อาทิ ได้รับพัสดุ และ โล่พร้อมเกียรติบัตรให้เป็นหน่วย อบรมดีเด่นประจำตำบลท่าสองคอน เฉลิมพระเกียรติ จากสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ ปี พ.ศ. 2553 ได้รับโล่เกียรติคุณวัดวิถีพุทธเฉลิมพระเกียรติ โครงการเปิดวัดวันอาทิตย์ ไกล่ชิด พระศาสนาจากพระเจ้าวรวงศ์เธอ พระองค์เจ้าโสมสวลี พระวรราชทินนัดคามตุ พ.ศ. 2554 ได้รับพัสดุและเกียรติบัตร “สำนักปฏิบัติธรรมประจำจังหวัดศีลเด่น ปี 2554” จากสำนักงาน พระพุทธศาสนาแห่งชาติ นอกจากนี้ในปีเดียวกัน เจ้าอาวาสวัดขุนพรหมคำริยังได้รับโล่เชิดชู เกียรติ ผู้มีบทบาทและผลงานดีเด่นจากสำนักงานวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม ด้านบุคคลผู้มีผลงานดีเด่นในการเผยแผ่พระพุทธศาสนา (วัดขุนพรหมคำริ. 2555 : 2-3) ซึ่ง แสดงให้เห็นว่าวัดขุนพรหมคำริมีความสำคัญและมีบทบาทต่อชุมชน

อย่างไรก็ตาม ถึงแม้ว่าโครงการเปิดวัดวันอาทิตย์ของวัดขุนพรหมคำริ จะดำเนินมาได้ ระยะหนึ่ง และให้ประสิทธิผลเป็นที่น่าพอใจในระดับหนึ่งแล้วก็ตาม ผู้วิจัยซึ่งอยู่ในสถานะ เจ้าอาวาสยังคงมีปณิธานที่ต้องการพัฒนาคุณภาพชีวิตของพุทธศาสนิกชน ผู้ปฏิบัติธรรม

ให้สามารถดำรงอยู่ท่ามกลางกระแสการเปลี่ยนแปลงของสังคมโลกได้อย่างมีความสุข ทั้งนี้ ด้วยการใช้หลักการปฏิบัติตนด้วยเบญจศีล เบญจธรรม ศีลธรรม และมีวัตรปฏิบัติที่ดีตามหลัก พุทธมามกะ ตลอดจนน้อมนำเอาแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการดำรงชีวิต ซึ่งจะทำให้ ชาวบ้านในชุมชนมีคุณภาพชีวิตที่ดีทั้งในด้านจิตใจ เศรษฐกิจ และความเป็นอยู่

กระบวนการถ่ายทอดความรู้ดังกล่าว ผู้วิจัยได้บูรณาการมาจากหลายแนวคิด โดยมี แนวคิดหลักมาจากเรื่อง การพัฒนารูปแบบ ของ ประสิทธิ์ เขียวศรี (2544 : 74) แนวคิดก การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ (จิระ หงส์ถาวรภัก. 2533 : 5) แนวคิดตามหลักพุทธธรรม (พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตฺโต). 2544 : 371) โดยผู้วิจัยได้ประมวลความรู้แนวคิด ทฤษฎี ทั้งหมดออกมาเป็น TAKAB Model คือมี T-Teacher ความเป็นครู A-Attitude มีเจตคติที่ดี K-Knowledge มีความรู้ ความเข้าใจ A-Awareness มีความตระหนักในการเป็นทูต B-Best การปฏิบัติหน้าที่ทูตให้ดีที่สุด ซึ่งเป็นคุณสมบัติของทูตศีลธรรมซึ่งจะนำมาพัฒนาเป็นหลักสูตร การอบรมทูตศีลธรรม ได้แก่ หลักเบญจศีล เบญจธรรม รวมถึงแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงด้วย เพื่อการนำไปถ่ายทอดให้กับชุมชน โดยใช้ความสัมพันธ์ในชุมชน ซึ่งทูตศีลธรรมนี้จะต้องเป็น ผู้มีทักษะการถ่ายทอดหลักธรรมคำสอนของพระพุทธศาสนา มีความรู้ความเข้าใจในเนื้อหาที่ จะถ่ายทอดอย่างถูกต้อง เป็นแบบอย่างที่ดี (Role Model) ปฏิบัติตนได้ถูกต้องเหมาะสม ตาม วัตรปฏิบัติที่ถูกต้องงดงาม และสร้างเสริมบริบทที่ดีในการดำเนินชีวิตที่ดีในชุมชน เพราะ บุคคลที่รักษาศีล 5 ก็ย่อมได้ชื่อว่าเป็นบุคคลที่มีความพอเพียง กล่าวคือ การรักษาศีล ไม่เพียง เป็นการรักษาความเป็นปกติของความเป็นมนุษย์ หรือเพื่อรักษากฎเกณฑ์ ในการอยู่ร่วมกันใน สังคมเอาไว้เท่านั้น แต่ยังเป็นการให้ทานที่มีคุณค่ายิ่งกว่าการให้วัตถุใด ๆ ทั้งสิ้น เพราะในขณะที่ ที่ใครคนหนึ่งรักษาศีลทุกชีวิตจะได้รับประโยชน์อันมหาศาล นั่นคือ ได้รับความปลอดภัยใน ชีวิตและทรัพย์สินทันที กล่าวคือ เมื่อเรารักษาศีลข้อที่ 1 คือ ไม่ฆ่าสัตว์ตัดชีวิต ย่อมได้ชื่อว่า ให้ชีวิต ให้ความปลอดภัยแก่ชีวิต ของสรรพสัตว์ทั้งหลาย เป็นการให้สิ่งที่สูงค่ายิ่งกว่าทรัพย์ ใด ๆ เมื่อเรารักษาศีลข้อที่ 2 คือ ไม่ลักทรัพย์ ย่อมได้ชื่อว่า ให้ความปลอดภัยแก่ทรัพย์สินของ ผู้อื่น เป็นการให้ฐานะความเป็นอยู่อันมั่นคง เมื่อเรารักษาศีลข้อที่ 3 คือ ไม่ประพฤติผิดในกาม ย่อมได้ชื่อว่า ให้ความสุข ให้ความปลอดภัย แก่บุตร ธิดา ภรรยา สามียของผู้อื่น เป็นการให้ความ ค้ำครองแก่สถาบันครอบครัวอย่างดีที่สุด เมื่อเรารักษาศีลข้อที่ 4 คือ ไม่กล่าวคำเท็จ ย่อมได้ ชื่อว่า ให้ความจริงแก่ผู้อื่น ทำให้เกิดความ สบายใจในการดำเนินชีวิต โดยไม่ต้องหวาดระแวง ซึ่งกันและกัน เมื่อเรารักษาศีลข้อที่ 5 คือ ไม่ดื่มสุราเมรัย ย่อมได้ชื่อว่า ให้ความปลอดภัย

แก่ทุกสิ่ง เพราะคนที่ ประมาทขาดศตินั้น สามารถทำความชั่วได้ทุกอย่าง จะฆ่าสัตว์ ลักทรัพย์ ประพฤติผิดในกาม หรือพูดเท็จก็ทำได้ทั้งสิ้น การรักษาศีล 5 จึงเป็นทานอันประเสริฐ ที่หล่อเลี้ยงโลกนี้ ให้ร่มเย็นเป็นสุขมาช้านาน ซึ่งทาน อันประเสริฐนี้ พระผู้มีพระภาคเจ้าตรัส เรียกว่า มหาทาน พร้อมทั้งทรงกล่าวว่า ผู้บำเพ็ญมหาทาน ย่อม ได้รับผลบุญอันมหาศาลเช่นเดียวกัน (พระเทพสิทธิทวารจารย์ เจ้าคณะจังหวัดมหาสารคาม (ช). สัมภาษณ์ : วันที่ 12 ตุลาคม 2558)

จะเห็นว่า การรักษาศีลนั้น เป็นการให้ที่ยิ่งใหญ่ ด้วยน้ำใจที่กว้างขวาง เพราะเป็นน้ำใจ ที่มีต่อชีวิตทั้งหลายอันไม่มีประมาณ และไม่มีการเจาะจงการรักษาศีล จึงเป็นบุญอันพิเศษอย่างยิ่ง เป็นบุคคลที่มีภูมิคุ้มกัน ในตัวเองซึ่งอยู่ในหลักของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงมีความต้องการศึกษารูปแบบการพัฒนาทุดศีลธรรมระดับชุมชน เพื่อให้เป็นนวัตกรรมทางสังคม ที่สร้างประโยชน์ต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของมนุษย์ ให้เป็นบุคคล มีความรู้ความสามารถ ผสานกับความมีหลักเบญจศีลหลักเบญจธรรม และรวมถึงแนวคิดหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง และมีความสุขในการดำรงชีวิตท่ามกลางกระแสการเปลี่ยนแปลงของสังคมและโลกในยุคปัจจุบัน ตลอดจนมีความสามารถในการถ่ายทอดวิถึปฏิบัติดังกล่าว ให้แก่ผู้อื่น ได้อย่างถูกต้องเหมาะสม และส่งผลต่อการวิถีชีวิตของคนในชุมชน เป็นการพัฒนาชุมชนและพัฒนาประเทศต่อไป

คำถามการวิจัย

1. การใช้แนวคิดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ด้วยหลักเบญจศีล เบญจธรรม ของชุมชนตำบลท่าสองคอน และแนวทางการพัฒนาชุมชนตามหลัก เบญจศีล เบญจธรรมและแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง เป็นอย่างไร
2. รูปแบบการพัฒนาทุดศีลธรรมระดับชุมชนเป็นอย่างไร
3. การขับเคลื่อน “ทุดศีลธรรมระดับชุมชน” ในตำบลท่าสองคอน อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม และขยายผลสู่เครือข่ายในพื้นที่อื่น ๆ มีวิธีการอย่างไร
4. การขยายผลรูปแบบทุดศีลธรรมระดับชุมชนสู่การสร้างชุมชนเครือข่ายทุดศีลธรรมในพื้นที่อื่น ๆ เป็นอย่างไร

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาการใช้แนวคิดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ด้วยหลักเบญจศีล เบญจธรรมของชุมชนตำบลท่าสองคอน และแนวทางการพัฒนาชุมชนตามหลัก เบญจศีล เบญจ

ธรรม แนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง

2. เพื่อพัฒนารูปแบบพุทธศีลธรรมระดับชุมชน ตำบลท่าสองคอน
3. เพื่อขับเคลื่อน “พุทธศีลธรรมระดับชุมชน” ในพื้นที่วัดขุนพรหมคำริ ตำบลท่าสองคอน อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม
4. เพื่อขยายผลรูปแบบพุทธศีลธรรมระดับชุมชนสู่การสร้างชุมชนเครือข่ายพุทธศีลธรรมในพื้นที่อื่นๆ

ขอบเขตการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ขอบเขตการวิจัยครั้งนี้แบ่งเป็น 4 ระยะ ดังนี้

ระยะที่ 1 ศึกษาการใช้ชีวิตตามแนวคิดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ด้วยหลักเบญจศีล เบญจธรรมของชุมชนตำบลท่าสองคอน และแนวทางการพัฒนาชุมชนตามหลักเบญจศีล เบญจธรรมและแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง

1. เป้าหมายของการดำเนินการวิจัย คือ เพื่อให้ได้แนวทางในการสร้างรูปแบบการพัฒนาพุทธศีลธรรมระดับชุมชน

2. กลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ พุทธศาสนิกชนที่เข้าร่วมโครงการวัดวิถีพุทธ เปิดวัดวันอาทิตย์ ณ วัดขุนพรหมคำริ จำนวน 30 คน โดยเลือกแบบเจาะจงจากตัวแทนของกลุ่มพุทธศาสนิกชน ดังนี้ กลุ่มข้าราชการเกษียณ 6 คน กลุ่มข้าราชการประจำ 6 คน ผู้นำชุมชน 6 คน ชาวบ้าน 6 คน และเยาวชน 6 คน รวม 30 คน

3. วิธีดำเนินการวิจัย จัดกระบวนการสนทนากลุ่ม แยกเป็น 4 กลุ่ม ตามกลุ่มเป้าหมาย ซึ่งในการสนทนากลุ่มขึ้นอยู่กับความเหมาะสมของแต่ละกลุ่มที่ในวันสนทนากลุ่มได้ โดยใช้เนื้อหา การใช้ชีวิตตามแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง ด้วยหลักเบญจศีล เบญจธรรมของชุมชนตำบลท่าสองคอน และแนวทางการพัฒนาชุมชนตามหลักเบญจศีล เบญจธรรมและแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง โดยมีผู้วิจัยเป็นผู้อำนวยความสะดวกและผู้ร่วมวิจัยเป็นผู้จัดบันทึกการสนทนากลุ่ม

4. เครื่องมือการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ 1) แนวคำถามการสนทนากลุ่มเกี่ยวกับสภาพปัญหาตำบลท่าสองคอน และแนวคำถามเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาชุมชนตามหลักพุทธธรรม จำนวน 10 ข้อ และ 2) แบบบันทึกการสนทนากลุ่ม

5. การวิเคราะห์ข้อมูล ใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) โดยการแยกแยะประเด็น และจัดกลุ่มเนื้อหา เป็น 2 ประเด็น 1) การใช้ชีวิตตามแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง ด้วยหลักเบญจศีล เบญจธรรมของชุมชนตำบลท่าสองคอน และ 2) แนวทางการพัฒนาชุมชนตามหลัก เบญจศีล เบญจธรรมและแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง

ระยะที่ 2 พัฒนารูปแบบทฤษฎีธรรมระดับชุมชน

1. เป้าหมายของการดำเนินการวิจัย เพื่อให้ได้รูปแบบการพัฒนาทฤษฎีธรรมระดับชุมชน

2. กลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ นักวิชาการจำนวน 5 คน เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบรูปแบบ TAKAB Model

3. เครื่องมือเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ 1) เครื่องมือแบบประเมินสำหรับผู้เชี่ยวชาญ ประเมินรูปแบบการพัฒนาทฤษฎีธรรมระดับชุมชน 2) หลักสูตรการอบรมทฤษฎีธรรมระดับชุมชน ที่มีเนื้อหาคือ หลักเบญจศีล หลักเบญจธรรม และรวมถึงแนวคิดหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง 3) แบบประเมินความคุณสมบัติทฤษฎีธรรม 4) แบบสังเกตพฤติกรรมผู้รับการอบรม 5) แบบทดสอบความรู้เรื่องหลักเบญจศีล หลักเบญจธรรม และรวมถึงแนวคิดหลักปรัชญาเศรษฐกิจ และ 6) แบบประเมินความพึงพอใจ

4. การวิเคราะห์ข้อมูล ใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) โดยการแยกแยะประเด็น ตามเครื่องมือการวิจัย พร้อมกับใช้สถิติขั้นพื้นฐาน ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

5. สร้างรูปแบบทฤษฎีธรรมตามข้อมูลหลักเกณฑ์ที่ได้จากการวิจัย

ระยะที่ 3 การขับเคลื่อนทฤษฎีธรรมระดับชุมชน

1. เป้าหมายของการดำเนินการวิจัย คือ นำรูปแบบการพัฒนาทฤษฎีธรรมที่พัฒนาขึ้นมาขับเคลื่อนในพื้นที่ วัดขุนพรหมคำริ บ้านอุปราษ ตำบลท่าสองคอน อำเภอเมืองจังหวัดมหาสารคาม

2. กลุ่มเป้าหมาย คือ อาสาสมัครทฤษฎีธรรมระดับชุมชน จำนวน 30 คน ได้มาด้วยความสมัครใจ ได้แก่ กลุ่มข้าราชการเกษียณ กลุ่มข้าราชการประจำ ผู้นำชุมชน ชาวบ้าน และเยาวชน

3. วิธีดำเนินการวิจัย จัดกระบวนการอบรมการเรียนรู้ตามรูปแบบการพัฒนาทฤษฎีธรรมระดับชุมชนที่ได้มาจากการวิจัยในระยะที่ 2

4. เครื่องมือเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบประเมินคุณสมบัติอุตสาหกรรม แบบประเมินความพึงพอใจ แบบสังเกตพฤติกรรมอุตสาหกรรม แบบทดสอบความรู้เรื่องหลักเบญจศีล หลักเบญจธรรม และรวมถึงแนวคิดหลักปรัชญาเศรษฐกิจ

5. การวิเคราะห์ข้อมูล สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน
ระยะที่ 4 การขยายผลการใช้รูปแบบการพัฒนาอุตสาหกรรมระดับชุมชน

1. เป้าหมายของการดำเนินการวิจัยคือ เพื่อขยายผลการใช้รูปแบบการพัฒนาอุตสาหกรรมในพื้นที่ ตำบลตลาด อำเภอเมืองมหาสารคาม จังหวัดมหาสารคาม และเพื่อสร้างเครือข่ายอุตสาหกรรมระดับชุมชน ในพื้นที่อื่นๆ

2. กลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ อาสาสมัครอุตสาหกรรมระดับชุมชนที่ผ่านกระบวนการอบรม ในระยะที่ 3 และอาสาสมัครตัวแทนชุมชนจากตำบลตลาด จำนวน 20 คน

3. วิธีดำเนินการ

3.1 อุตสาหกรรมระดับชุมชนที่ผ่านกระบวนการอบรม จัดเวทีประชาคมในชุมชนอุปราช ตำบลท่าสองคอน อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม เพื่อคัดเลือกพื้นที่ขยายผล และรับสมัครอาสาสมัครอุตสาหกรรมระดับชุมชนที่ตำบลตลาด

3.2 อุตสาหกรรมระดับชุมชนที่ผ่านกระบวนการอบรมร่วมกับระยะที่ 3 จะนำมาขยายผลที่ตำบลตลาด

4. เครื่องมือเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ 1) แบบประเมินคุณสมบัติอุตสาหกรรม 2) แบบประเมินความพึงพอใจ 3) แบบสังเกตพฤติกรรมอุตสาหกรรม และ 4) แบบทดสอบความรู้เรื่องหลักเบญจศีล หลักเบญจธรรม และรวมถึงแนวคิดหลักปรัชญาเศรษฐกิจ

5. การวิเคราะห์ข้อมูล สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน

2. พื้นที่วิจัย

2.1 พื้นที่วิจัยในการพัฒนารูปแบบการพัฒนาอุตสาหกรรมระดับชุมชน ได้แก่ ตำบลท่าสองคอน อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม

2.2 พื้นที่ขยายผลรูปแบบอุตสาหกรรมระดับชุมชน ได้แก่ วัฒนหัสย์ ตำบลตลาด อำเภอเมืองมหาสารคาม จังหวัดมหาสารคาม

3. เนื้อหาการวิจัย

การอบรมอุตสาหกรรมระดับชุมชน ด้วยหลักเบญจศีล หลักเบญจธรรม และรวมถึงแนวคิดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

ระยะเวลาในการทำวิจัย

เริ่มตั้งแต่เดือนมิถุนายน พ.ศ. 2557 – เดือนธันวาคม พ.ศ. 2558 รวมระยะเวลา
ดำเนินการวิจัย 19 เดือน

นิยามศัพท์เฉพาะ

รูปแบบ หมายถึง พัฒนารูปแบบทฤษฎีธรรมระดับชุมชน โดยมีองค์ประกอบของ
รูปแบบที่พัฒนาขึ้น ประกอบด้วย 8 องค์ประกอบ คือ 1) หลักการพื้นฐานของรูปแบบ
2) วัตถุประสงค์ของรูปแบบ 3) วิธีการพัฒนาคุณลักษณะภาวะผู้นำ 4) การดำเนินการพัฒนา
5) การประเมินผลหลังการพัฒนา 6) การปฏิบัติงานจริงและการทำวิจัยเชิงปฏิบัติการ 7) การ
นำเสนอผลการวิจัย และ 8) การประเมินผลการติดตามผล สำหรับการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัย
ได้ดำเนินการพัฒนารูปแบบทฤษฎีธรรมระดับชุมชน เป็น 4 ระยะ ได้แก่ ระยะที่ 1 ศึกษาการใช้
ชีวิตตามแนวคิดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ด้วยหลักเบญจศีล เบญจธรรมของชุมชน
ตำบลท่าสองคอน และแนวทางการพัฒนาชุมชนตามหลัก เบญจศีล เบญจธรรม และแนวคิด
หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ระยะที่ 2 พัฒนารูปแบบทฤษฎีธรรมระดับชุมชน ระยะที่ 3
การขับเคลื่อนวัดกรรมทฤษฎีธรรมระดับชุมชน และระยะที่ 4 เพื่อขยายผลการใช้รูปแบบ
การพัฒนาทฤษฎีธรรมระดับชุมชน

รูปแบบการพัฒนาทฤษฎีธรรม หมายถึง การพัฒนาที่มีขั้นตอนที่มีองค์ประกอบของ
รูปแบบที่พัฒนาขึ้น ประกอบด้วย 8 องค์ประกอบ คือ 1) หลักการพื้นฐานของรูปแบบ
2) วัตถุประสงค์ของรูปแบบ 3) วิธีการพัฒนาคุณลักษณะภาวะผู้นำ 4) การดำเนินการพัฒนา
5) การประเมินผลหลังการพัฒนา 6) การปฏิบัติงานจริงและการทำวิจัยเชิงปฏิบัติการ 7) การ
นำเสนอผลการวิจัย และ 8) การประเมินผลการติดตามผล โดยมีกิจกรรมการพัฒนาถ่ายทอด
ความรู้เพื่อให้ได้ทฤษฎีธรรมระดับชุมชนที่มีคุณสมบัติตาม TAKAB Model ประกอบด้วย
ความเป็นครู การมีเจตคติที่ดี มีความรู้ ความเข้าใจ มีความตระหนักในการเป็นทูต และ
การปฏิบัติหน้าที่ทฤษฎีธรรมระดับชุมชน ดังมีรายละเอียดดังนี้

1. T หมายถึง Teacher คือ ความเป็นครู เป็นทฤษฎีธรรมที่มีคุณสมบัติความเป็นครู
ประกอบไปด้วย 1) แต่งกายสะอาด เรียบร้อย 2) ตรงต่อเวลา 3) มีความรับผิดชอบ 4) มีความรัก
ความพึงพอใจที่จะปฏิบัติหน้าที่ทฤษฎีธรรม และ 5) มีจิตอาสา

2. A หมายถึง Attitude คือ การมีเจตคติที่ดี เป็นทฤษฎีธรรมที่มีความรู้ลึกซึ้งเชิงบวก
ที่มีต่อการได้เป็นทฤษฎีธรรม ประกอบไปด้วย 1) เป็นผู้ที่ช่วยเหลืองานส่วนรวมอย่างสม่ำเสมอ

2) เป็นผู้ที่มิมีเหตุผล และยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่นภายใต้องค์ความรู้ของหลักเบญจศีล เบญจธรรม และแนวคิดหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง 4) ประพฤติตัวเป็นแบบอย่างไม่เสื่อมเสีย และ 5) มีเมตตาต่อเพื่อนและผู้ร่วมงาน

3. K หมายถึง Knowledge มีความรู้ ความเข้าใจ ประกอบไปด้วย 1) เป็นทุดศีลธรรมที่มีความรู้ความเข้าใจในหลักเบญจศีล เบญจธรรม และแนวคิดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง 2) มีการเตรียมตัวก่อนการอบรมไว้ล่วงหน้า 3) มีการสื่อสารนำเข้าสู่เนื้อหาหลักเบญจศีล เบญจธรรม และหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงนำเสนอใจ 4) มีการเลือกใช้สื่อสำหรับถ่ายทอดหลักเบญจศีล เบญจธรรม และแนวคิดหลักของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงที่หลากหลาย และ 5) สร้างบรรยากาศในการอบรมได้นำเสนอใจ

4. A หมายถึง Awareness มีความตระหนักในการเป็นทุด ประกอบไปด้วย 1) ระลึกเสมอว่าตนเป็นทุดศีลธรรมระดับชุมชน 2) การรับรู้และยินดีที่จะเป็นทุดศีลธรรมระดับชุมชน 3) มีความภาคภูมิใจในการเป็นทุดศีลธรรมระดับชุมชน 4) มีพฤติกรรมเป็นแบบอย่างตามหลักเบญจศีล เบญจธรรม และแนวคิดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง 5) มีค่านิยมตามหลักเบญจศีล เบญจธรรม และแนวคิดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

5. B หมายถึง Best การปฏิบัติหน้าที่ทุดศีลธรรม ระดับชุมชนให้เป็นแบบอย่าง ประกอบไปด้วย 1) เป็นผู้ที่ได้รับคัดเลือกให้ทำหน้าที่ทุดศีลธรรมระดับชุมชน 2) มีการเตรียมความพร้อมก่อนถ่ายทอดความรู้เรื่องหลักเบญจศีล เบญจธรรม และแนวคิดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง 3) วิธีการถ่ายทอดใช้สื่อที่หลากหลาย 4) การประเมินผลด้วยเครื่องมือประเมินหลายชนิด 5) มีการแจ้งผลการประเมินให้ผู้เข้ารับการอบรมได้ทราบผลจะได้มีการปรับปรุงแก้ไขตนเอง

ทุดศีลธรรม หมายถึง ผู้ที่ทำหน้าที่ถ่ายทอดความรู้หลักเบญจศีล หลักเบญจธรรม และรวมถึงแนวคิดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เป็นผู้ที่ได้รับการยอมรับเป็นแบบอย่างของชุมชน ตำบลท่าสองคอน อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคามและชุมชนใกล้เคียง ที่มีคุณสมบัติตาม TAKAB Model

ทุดศีลธรรมระดับชุมชน หมายถึง บุคคลกลุ่มข้าราชการเกษียณ กลุ่มข้าราชการประจำ ผู้นำชุมชนชาวบ้าน และเยาวชนที่ได้รับการอบรม หลักเบญจศีล หลักเบญจธรรม และรวมถึงแนวคิดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โดยได้รับการประเมินความเป็นทุดตาม TAKAB Model โดยมี 1) แบบประเมินคุณสมบัติทุดศีลธรรม 2) แบบประเมินความพึงพอใจ 3) แบบ

สังเกตพฤติกรรมทศศีลธรรม และ 4) แบบทดสอบความรู้เรื่องหลักเบญจศีล หลักเบญจธรรม และรวมถึงแนวคิดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจ

หลักพุทธธรรม หมายถึง หลักธรรมทางพระพุทธศาสนาที่เป็นพื้นฐานในการดำเนินชีวิต ได้แก่ หลักเบญจศีล เบญจธรรม รวมถึงแนวคิดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปถ่ายทอดให้กับชุมชน

หลักเบญจศีล หมายถึง ข้อควรเว้นที่จะกระทำ 5 ข้อ เป็นการสร้างความมีระเบียบในการดำเนินชีวิตและในการอยู่ร่วมสังคม ความมีวินัยและการปฏิบัติตามกฎเกณฑ์กติกาในการอยู่ร่วมกันเพื่อให้มีความสัมพันธ์ที่ดีในสังคม ชีวิตและสังคมจะได้เรียบร้อยและราบรื่น ไม่สับสนวุ่นวาย ประกอบไปด้วย 1) การละเว้นจากการฆ่าสัตว์ตัดชีวิต ไม่เบียดเบียนชีวิต 2) การละเว้นจากการลักทรัพย์ 3) การละเว้นจากการประพฤติดิฉิประเวณี 4) การละเว้นจากการพูดปดมดเท็จ และ 5) การละเว้นจากการเสพสุรายาเมา

เบญจธรรม หมายถึง ธรรมอันดี 5 อย่าง คือ 1) การมีเมตตาธรรม 2) การมีสัมมาอาชีพ 3) การสำรวมในกาม 4) การมีสติ และ 5) การมีสติสัมปชัญญะคู่กับเบญจศีล เป็นธรรมที่เกื้อหนุนแก่การรักษาเบญจศีล

แนวคิดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง หมายถึง หลักปรัชญาที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช ทรงคิดค้น และทรงถ่ายทอดให้ปวงชนชาวไทยได้น้อมนำไปปฏิบัติโดยมีหลักสำคัญ 3 ด้าน คือ

1. ความพอประมาณ หมายถึง ความพอดีที่ไม่น้อยเกินไปและไม่มากเกินไปโดยไม่เบียดเบียนตนเองและผู้อื่น เช่น การผลิตและการบริโภคที่อยู่ในระดับพอประมาณ

2. ความมีเหตุผล หมายถึง การตัดสินใจเกี่ยวกับระดับของความพอเพียงนั้นจะต้องเป็นไปอย่างมีเหตุผลโดยพิจารณาจากปัจจัยที่เกี่ยวข้องตลอดจนคำนึงถึงผลที่คาดว่าจะเกิดขึ้นจากการกระทำนั้น ๆ

3) การมีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี หมายถึง การเตรียมตัวให้พร้อมรับผลกระทบและความเสี่ยงจากการเปลี่ยนแปลงด้านต่าง ๆ ที่คาดว่าจะเกิดขึ้นในอนาคตทั้งใกล้และไกล ไม่ประมาท ภายใต้งู้นใจเพื่อให้เกิดความพอเพียง ได้แก่ เงื่อนไขคุณธรรมที่จะต้องเสริมสร้างประกอบด้วยความตระหนักในคุณธรรมมีความซื่อสัตย์สุจริตมีความอดทนมีความเพียรใช้สติปัญญาในการดำเนินชีวิตไม่โลภไม่ตระหนี่

วัดขุนพรหมคำริ หมายถึง วัดที่ตั้งอยู่ในชุมชนบ้านอุปราษ ตำบลท่าสองคอน อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม เป็นสถานที่อบรมทศศีลธรรมระดับชุมชน

วัดมหาชัย หมายถึง วัดที่ตั้งอยู่ในชุมชน ตำบลตลาด อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม
ที่ใช้เป็นพื้นที่ขยายผลรูปแบบการพัฒนาทิวทัศน์ธรรมชาติระดับชุมชน

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. เกิดบุคคลต้นแบบแห่งการปฏิบัติตนตามหลักเบญจศีล หลักเบญจธรรม และรวมถึงแนวคิดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โดยน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาดำรงชีวิต เพื่อให้เกิดปัญญาและนำพาประโยชน์สุขในการดำเนินชีวิต รวมถึงสร้างชุมชนเข้มแข็ง
2. เกิดชุมชนเครือข่ายทิวทัศน์ธรรมชาติระดับชุมชนที่มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และเกื้อกูลกันเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นในด้านหลักเบญจศีล หลักเบญจธรรม และรวมถึงได้น้อมนำแนวคิดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ ในการดำเนินชีวิตทั้งในระดับตนเองและในระดับชุมชน
3. มีต้นแบบการใช้ TAKAB Model โดยการศึกษาจากหลักเบญจศีล เบญจธรรม และแนวคิดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงที่มีการวิจัยเป็นฐาน ซึ่งชุมชนอื่น ๆ สามารถนำไปประยุกต์ใช้ และพัฒนาต่อยอดให้เป็นทิวทัศน์ธรรมชาติต่อไป